

הועידה החמישית של ההסתדרות

19-23.4.1942

מ. שרתוק

נאום התשובה

DOC00383

בויכוח זה היתה התרוצצות לא רק בין אוריינטציות, שכאילו מחלקות את הציבור הזה לחוגים ולזרמים, היתה בו גם התרוצצות בין יצרים המתרוצצים בתוך כל אחד מאתנו — יצר הניגוד, ההבלטה הקיצונית של עמדה ידועה, ויצר החתירה לליכוד ולהבלטת אחדותנו היסודית. ההכרעה במלחמה בין שני היצרים האלה היא בידי שמים. יש גואמים בויכוח הזה שיצאו עטורים זר נצחון של הבלטת האחדות, ואם אוכל כאן להשיא עצה, אוכל להשיא עצה רק לעצמי: לחתור בכל כוח להבלטה כזו.

נכון מה שאמר חזן, שאין לנו סטרטגיה משלנו. הדברים טובנים מאליהם. אין לנו סטרטגיה משלנו, מפני שאין לנו מדינה משלנו. אבל אנחנו צריכים להבין זאת ולהסיק מזה את המסקנות. יש מסקנה האומרת: משום כך יש לשאוף למדינה. יש מסקנה האומרת שהדבר הזה איננו ניתן, יש לשאוף לצורות אחרות ופירושן של צורות אחרות — הגבלות. ייתכן שנסיון המדינה לא ניתן להיות מושג. אבל אנחנו הלא דנים על מה שעשינו ועל מה שעלינו לעשות במצב הנתון. במצב הנתון אין לנו מדינה, ולכן לא תתכן גם סטרטגיה משלנו במובן מוחלט של המלה הזאת. אין לנו מדינה, אבל בכל תא ותא של חיינו, בכל שלב של פעולתנו טבוע חזון המדינה. אם כן, אפשר כמובן לנהל ויכוח גדול על מלים. אינני חס על מלים — אני מוכן לוותר בכל רגע על המלה מדינה, אם מלה אחרת תביע יותר את האחדות שלנו. בכל תא ותא של חיינו ובכל שלב של פעולתנו טבוע חזון העצמאות היהודית, החרות היהודית והעצמיות המקורית היהודית, ובמובן זה המדינה היהודית נבנית כל הזמן, היא במובן זה בדרך, והדבר הזה חל על כל שטחי הפעולה, לא רק על ההתישבות הקבוצית, לא רק ההתישבות היהודית בכלל, לא רק על עצם בנין הישוב. דבר זה חל גם על פעולתנו הצבאית, על הופעתנו הצבאית.

הבעיה העומדת לפנינו היא מה הם כיווני האקטיביזם היהודי במצבנו, כמו שהוא ולא כמו שהיינו רוצים שיהיה. אבל המצב הזה כמו שהוא יש בו מקור כביר של כוח מניע לעצמאות, הנאבק עם מסגרת קשה וחמורה שאין אנו יכולים לקפוץ מתוכה. ונדמה לי שרק כך יש לגשת לבעיית הגיוס, אשר בצדק כה מרובה בה חשבון הנפש, החטוט, שמא נכשלנו, שמא שגינו, שמא יכולנו להניע את הדברים בכיוונים אחרים.

פיזורנו במזרח התיכון היה דבר שאין להמנע ממנו. עם כל התאמצותי להבין לרחשי לבו של חבר, אינני יכול לתאר לעצמי, — אם אנו רואים את הדברים בהתפתחותם הדינמית — מדיניות גיוס אחרת בשביל כלל הישוב כולו, אני רוצה